

діяльності кредитних підрозділів щодо організації кредитного процесу.

Література:

1. Міжнародні професійні стандарти внутрішнього аудиту (редакція 2013 р.). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iaa.org.ua/ua/wp-content/uploads/2013/08/IPPF-2013-Ukrainian.pdf>.

2. Положення «Про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України»: Затверджено Постановою Правління НБУ від 20.03.1998р., №114. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

3. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України № 481 від 27.12.2007 р.;

УДК 311.17

Бойко Ю.І.

викладач кафедри аудиту, ревізії та аналізу
Тернопільський національний економічний університет

РОЛЬ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ В КОРИГУВАННІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Надходження податкових платежів до бюджетів різних рівнів забезпечуються шляхом застосування адміністративних, економічних та соціальних методів впливу. Форма їх вираження залежить від етапу розвитку країни, її соціально-економічного становища в певний період часу, однак вони повинні спрямовуватися на зростання добробуту населення країни [5]. Ефективність застосовуваних методів проявляється в їх єдності, комплексності та системності, за умови врахування положень законодавчої бази та фінансових можливостей економіки країни та її регіонів щодо забезпечення податкових надходжень у державну та місцеву казну.

Метою роботи є окреслення можливостей статистичного аналізу при виявленні тенденцій оподаткування на основі наявної інформації про закономірності формування та надходження податкових платежів до бюджетів усіх рівнів.

За допомогою статистичного аналізу податкових надходжень до бюджету систематизуються отримані дані, забезпечується достовірність розрахунку податкових платежів, розкриваються причинні зв'язки досліджуваних явищ, оцінюється ефективність прийнятих рішень та можливі економічні та соціальні наслідки від ситуації, що склалася в системі оподаткування [1]. Для цього здійснюють комплексний статистичний аналіз, при проведенні якого розраховуються показники величини та рівня податкових надходжень до бюджету, досліджується динаміка і структура податкових надходжень, аналізуються внутрішньорічні коливання, оцінюється ефективність оподаткування, визначаються фактори впливу на обсяг податкових надходжень.

Розрахунок зазначених показників передбачає застосування індексного та балансового методу, кореляційних і регресійних моделей, однофакторних і багатфакторних рівнянь залежностей [2].

Статистична інформація повинна бути приведена у відповідність із потребами системи управління. При цьому статистичні дані мають відповідати вимогам об'єктивності, методологічної правильності, точності і надійності, практичної придатності та доступності [4, С. 21-23]. Підвищення наукового рівня статистичної методології викликає упевненість в надійності та достовірності статистичної інформації. Обов'язковим є вдосконалення системи показників, методів і прийомів збору та обробки статистичної інформації, що позитивно вплине на впровадження в практику сучасних статистичних методів аналізу.

Рішення про необхідність коригування податкової політики повинно базуватися на результатах статистичного аналізу тенденцій оподаткування. Зважаючи на значну мінливість економічних процесів у часі, актуальним є удосконалення засад усестороннього статистичного аналізу податкових надходжень до бюджету. Потреба комплексного аналізу сплати податків на сьогодні є особливо гострою. Важливим при цьому є аналіз виконання планового обсягу податкових надходжень. Від того наскільки ефективним та науково обґрунтованим є планування, значною мірою залежить ефективність системи оподаткування в цілому.

Для здійснення розрахунків тенденцій планування податкових надходжень до бюджету використовуємо такі види регресійних моделей:

$$y = a_0 + a_1x, \quad (1)$$

$$y = a_0 + a_1 \ln(x), \quad (2)$$

$$y = a_0 \cdot x^{a_1}, \quad (3)$$

$$y = e^{a_0 + a_1x}, \quad (4)$$

$$y = \frac{1}{a_0 + a_1x}, \quad (5)$$

$$y = \frac{x}{a_0 + a_1x + a_2x^2}, \quad (6)$$

де y - питома вага фактичного виконання дохідної частини бюджету в розрізі видів податкових надходжень;

x - питома вага запланованих доходів бюджету в розрізі видів податкових надходжень.

У лінійних моделей (1) коефіцієнт a_1 вказує на середньорічний приріст питомої ваги фактичного виконання бюджету області в розрізі відповідних надходжень податкових платежів до бюджету. У разі нелінійних моделей (3) і (4) - дозволяє визначити відносну зміну продуктивності. На основі аналізу коефіцієнта a_1 моделі (2), (5) і (6) можна зробити висновки про тенденції зміни результативного показника при зміні факторного. Враховуючи значущість оціночних параметрів регресійних рівнянь, для кожного виду податкових надходжень обирають найбільш адекватні економетричні моделі [3].

Проблемним моментом процесу оподаткування є те, що виконання запланованих показників надходжень податків до бюджету здійснюється директивно. В ідеалі розрахунок обсягу сплати податків повинен базуватись на отриманих у результаті усестороннього статистичного аналізу даних минулих періодів. Правильне використання прийомів статистичного аналізу для розрахунку показників податкових надходжень на перспективу створює інформаційну базу для виявлення негативних тенденцій та прийняття превентивних заходів з метою їх запобігання, коригування поточної економічної ситуації в бажаному напрямку.

Література:

1. Головач А. В. Статистичне забезпечення управління економікою: прикладна статистика: навч. посібник / А. В. Головач, В. Б. Захожай, Н. А. Головач. - К.: КНЕУ, 2005. - 333 с.
2. Головач А. В. Фінансова статистика (з основами теорії статистики): підруч. / А. В. Головач, В. Б. Захожай, Н. А. Головач, А. А. Шустіков. - К.: МАУП, 2005. - 496 с.
3. Іващук О. Т. Методи економетричного аналізу даних у системі STADIA / О. Т. Іващук, О. П. Кулаїчев. – Тернопіль, 2001. - 151 с.
4. Осауленко О. Г. Національна статистична система: стратегічне планування, методологія та організація: монографія / О. Г. Осауленко. - К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство », 2008. - 415 с.
5. Система оподаткування та податкова політика: навч. посіб. / [В. Б. Захожай, Я. В. Литвиненко, К. В. Захожай, Р. Я. Литвиненко]; за заг. ред. В. Б. Захожая, Я. В. Литвиненка. - К.: ЦНЛ, 2006. - 468 с.

УДК 657.6

Будник Л.А.,

к.е.н., доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу,
Тернопільський національний економічний університет

Будник В.І.,

студент,
Тернопільський національний економічний університет

АУДИТОРСЬКА ОЦІНКА ФАКТОРІВ РИЗИКУ

При проведенні аудиту завжди існує ймовірність того, що окремі неточності в обліку та звітності можуть бути не виявлені, і аудитор надасть позитивний звіт при існуванні суттєвої недостовірної інформації. Причини цього можуть бути як об'єктивними (вибірковість аудиту) так і суб'єктивними (рівень кваліфікації та компетентності аудитора і т.д.). В цьому випадку ведуть мову про проблему оцінки аудиторського ризику від розв'язання якої, в значній мірі, залежить якість наданих аудиторських послуг. Проблема оцінки факторів ризику широко дискутується в економічній літературі, однак не достатньо досліджені процедури такої оцінки.